

INFORMACIJA O NOVOSTIH, KI JIH PRINAŠA NOVELA ZDoh-2M

Pojasnilo DURS, št. 4210-9517/2013, 22. 11. 2013

V Uradnem listu RS, št. 96/13 je bil dne 22. 11. 2013 objavljen Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o dohodnini (v nadaljevanju: novela ZDoh-2M), ki je začel veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu RS in se uporablja že za odmero dohodnine za leto 2013. Za odmero dohodnine za leto 2013 pa se še ne uporablja določb spremenjenega 41. (davčna osnova), 44. (dohodek iz delovnega razmerja, ki se ne všteva v davčno osnovo), 112. (osebne olajšave), 113. (posebna osebna olajšava) in 127. člena (akontacija dohodnine od dohodka iz zaposlitve). Te se začnejo uporabljati od 1. januarja 2014. Določbi spremenjenega 118. (uskladitev olajšav) in 122. (stopnje dohodnine) člena se uporabljajo za odmero dohodnine za leto 2014 dalje. Določba spremenjenega drugega odstavka 86. člena (davčna osnova od dohodka iz življenjskega zavarovanja) se uporablja od uveljavitve novele ZDoh-2M. Za izplačila po pogodbah o življenjskem zavarovanju sklenjene pred dnem uveljavitve tega zakona, ki so se začela izplačevati pred uveljavitvijo tega zakona, se ne uporablja določba spremenjenega drugega odstavka 86. člena, temveč določba, ki je veljala do te spremembe.

V nadaljevanju povzemamo bistvene novosti, ki jih prinaša novela ZDoh-2M.

41. člen ZDoh-2 (1. člen ZDoh-2M) – davčna osnova

Z dopolnitvijo določbe četrtega odstavka 41. člena Zakona o dohodnini (v nadaljnjem besedilu: ZDoh-2) se pri davčni osnovi dohodka iz drugega pogodbenega razmerja določa tudi zmanjšanje za obvezne prispevke za socialno varnost, ki jih je na podlagi posebnih predpisov dolžan plačati delojemalec. Navedena dopolnitev je posledica novega Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-2) ter Zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (ZZVZZ-M). ZPIZ-2 v 18. členu določa obvezno zavarovanje tudi za osebe, ki v okviru kakšnega drugega pravnega razmerja opravljajo delo, če niso obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovane s polnim delovnim oziroma zavarovalnim časom, razen če so uživalci pokojnine ali opravljajo začasno in občasno delo dijakov in študentov v skladu s predpisi, ki urejajo to delo. ZZVZZ-M v 10. členu določa obveznost plačila prispevka za zdravstveno zavarovanje zavarovanca od dohodkov iz drugega pravnega razmerja, na podlagi katerega niso zavarovani na podlagi prvega odstavka 15. člena ZZVZZ (obveznosti plačila tega prispevka so izvzeti dohodki dijakov in študentov za opravljeno delo preko študentskega servisa).

Navedena dopolnitev se uporablja od 1. 1. 2014 dalje.

44. člen ZDoh-2 (2. člen ZDoh-2M) – dohodek iz delovnega razmerja, ki se ne všteva v davčno osnovo

S spremembo 9. točke prvega odstavka 44. člena se določbe pri definiranju odpravnine zaradi odpovedi pogodbe o zaposlitvi, ki se ne všteva v davčno osnovo iz delovnega razmerja in njene višine, spreminja sedanje sklicevanje glede višine neobdavčenega dela navedene odpravnine, ki je vezano na določbo 109. člena Zakona o delovnih razmerjih (v nadaljnjem besedilu: ZDR), ker novi Zakon o delovnih razmerjih (v nadaljnjem besedilu: ZDR-1) navedene odpravnine in njihovo višino ureja v 108. členu. Ker se odpravnine, določene po 108. členu ZDR-1, po vsebini ne spreminjajo glede na odpravnine, določene po 109. členu ZDR, določba ne pomeni vsebinske spremembe v obravnavi navedenih odpravnin, temveč samo uskladitev z novimi določbami ZDR-1.

Ker se višina navedenih odpravnin po 108. členu ZDR-1 določa nekoliko drugače kot po 109. členu ZDR, bo spremenjena višina odpravnine po ZDR-1 pomenila tudi neobdavčen del teh odpravnin. Konkretno to pomeni, da se v določenih primerih odpovedi pogodbe o zaposlitvi, ko imajo delavci pravico po ZDR-1 do odpravnine po 108. členu ZDR-1 (odpoved pogodbe o zaposlitvi iz poslovnih razlogov in iz razloga nesposobnosti, v stečajnem postopku, postopku prisilne likvidacije in v primeru potrjene prisilne poravnave, v drugih primerih prenehanja

delodajalca ter v primeru izredne odpovedi delavca iz razlogov na strani delodajalca), te odpravnine ne bodo vštete v davčno osnovo od dohodka iz delovnega razmerja do višine, kot je določena za odpravnine zaradi odpovedi pogodbe o zaposlitvi iz poslovnih razlogov ali iz razloga nesposobnosti po 108. členu ZDR-1.

V prvem odstavku 44. člena ZDoh-2 je dodana nova 11. točka, na podlagi katere se odpravnine zaradi prenehanja pogodbe o zaposlitvi za določen čas, ki je kot pravica iz delovnega razmerja in izplačana pod pogoji, ki jih določa ZDR-1, v višini odpravnine, ki jo je delodajalec dolžan izplačati na podlagi ZDR-1, vendar največ do višine treh povprečnih mesečnih plač zaposlenih v Sloveniji, ne všteta v davčno osnovo. Pri tem pa se odpravnine zaradi prenehanja vsake naslednje pogodbe o zaposlitvi za določen čas pri istem delodajalcu ali pri osebi, ki je z delodajalcem povezana oseba in odpravnina, izplačana delojemalcu, ki je z delodajalcem povezana oseba, všteta v davčno osnovo dohodka iz delovnega razmerja.

Navedena dopolnitev se uporablja od 1. 1. 2014 dalje.

65. člena ZDoh-2 (3. člen ZDoh-2M) – olajšava za prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje

S spremembo 65. člena ZDoh-2 se vsebinsko ne posega v olajšavo za prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje za zavezanca – delodajalca, ki financira pokojninski načrt kolektivnega zavarovanja. S spremembo določbe 65. člena ZDoh-2 se pri določanju pogojev, ki jih mora izpolnjevati tak delodajalec, spreminja sklicevanje s konkretnih členov Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (v nadaljnjem besedilu: ZPIZ-1) na splošno sklicevanje pogojev v zvezi s kolektivnim prostovoljnim dodatnim pokojninskim zavarovanjem, določene po zakonu, ki ureja pokojninsko in invalidsko zavarovanje. Po ZPIZ-1, ki je veljal do konca leta 2012, so bili ti pogoji, ki jih je moral izpolnjevati delodajalec določeni v 302. do 305. členu, po novem pa so urejeni v 233. do 239. členu ZPIZ-2.

Dopolnitev se uporablja že za odmero dohodnine za leto 2013.

86. člen ZDoh-2 (4. člen ZDoh-2M) – davčna osnova od dohodka iz življenjskega zavarovanja

S spremembo drugega odstavka 86. člena ZDoh-2 se pri obdavčevanju dohodka iz življenjskega zavarovanja zagotavlja spoštovanje načela enakih možnosti ter enakega obravnavanja moških in žensk pri obdavčitvi rente. Tako se določa, da se v primeru sklenjenega življenjskega zavarovanja, pri katerem celotno obdobje izplačevanja obročnih izplačil v pogodbi o življenjskem zavarovanju ni določeno, kot celotno obdobje izplačevanja obročnih izplačil upošteva razlika med zavezančevo starostjo v času, ko prvič prejme obročno izplačilo, in pričakovano življenjsko dobo zavezanca, ki se določi glede na podatek Statističnega urada Republike Slovenije o pričakovanem trajanju življenja ob rojstvu v Sloveniji, in sicer kot povprečje pričakovanega trajanja življenja ob rojstvu moškega in ženske.

Dopolnitev se uporablja že za odmero dohodnine za leto 2013.

107. člen ZDoh-2 (5. člen ZDoh-2M) – oprostitev

Sprememba 5. in 6. točke 107. člena ZDoh-2 je potrebna zaradi uskladitve z določbami novega ZPIZ-2. Navedeni določbi urejata oprostitev plačila dohodnine, in sicer od izplačila odkupne vrednosti v primeru rednega prenehanja prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja zaradi pridobitve pravice do pokojninske rente, ko se sredstva v enkratnem znesku prenesejo izplačevalcu pokojninske rente, in sicer na podlagi pogodbe o zavarovanju, po kateri ima zavarovanec pravico do doživljenjske rente, ter od prenosov sredstev med pokojninskimi načrti, ki so skladni z zakonom, ki ureja pokojninsko in invalidsko zavarovanje.

Pri spremembi 5. točke ne gre za vsebinsko spremembo, temveč le za uskladitev z

določbami 340. člena ZPIZ-2 v delu, ki se nanaša na izplačilo oziroma prenos odkupne vrednosti na izplačevalca pokojninske rente.

Pri spremembi 6. točke pa gre, poleg uskladitve z določbami 248. člena ZPIZ-2 v delu, ki se nanaša na prenose sredstev med pokojninskimi načrti, tudi za vsebinsko novost, in sicer se zaradi določb 249. člena ZPIZ-2, ki omogoča tudi prenose sredstev med podskladi posameznega krovnega sklada ter med kritnimi skladi posamezne skupine kritnih skladov, tudi ti prenosi štejejo za oproščene plačila dohodnine. Poleg tega se zaradi določbe prvega odstavka 206. člena ZPIZ-2, ki po novem določa, da lahko zavezanec, ki še pred uveljavitvijo pravice do poklicne pokojnine izpolni pogoje za pridobitev pravice do starostne, predčasne, vdovske ali invalidske pokojnine, zahteva, da se sredstva v skladu z določbami 248. člena ZPIZ-2, iz poklicnega zavarovanja brezplačno prenesejo v dodatno zavarovanje, kjer zavarovanec pridobi pravico do dodatne pokojnine, določa, da je tudi naveden prenos sredstev iz poklicnega zavarovanja v prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje oproščen plačila dohodnine, če gre za prenos sredstev, ki je opravljen v skladu z ZPIZ-2.

Dopolnitev se uporablja že za odmero dohodnine za leto 2013.

112. člen ZDoh-2 (6. člen ZDoh-2M) – osebne olajšave

S črtanjem drugega odstavka 112. člena ZDoh-2 se odpravlja osebna olajšava za rezidente po dopolnjenem 65. letu starosti.

Sprememba v delu določbe drugega stavka četrtega odstavka 112. člena ZDoh-2 je potrebna zaradi uskladitve z določbami novega ZPIZ-2 in ne pomeni vsebinske spremembe. Navedena določba določa, da se za nadomestilo iz obveznega invalidskega zavarovanja, pri katerem se prizna osebna olajšava višini 13,5 % odmerjenega nadomestila, ne šteje nadomestilo plače zaradi dela s skrajšanim delovnim časom, ki ga izplačuje delodajalec, in sicer uživalcem pravic na podlagi preostale delovne zmožnosti (II. in III. kategorija invalidnosti), uveljavljenih po predpisih o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, ki so se uporabljali do 31. decembra 2002, kot je določeno po prvem odstavku 396. člena ZPIZ-2, v veljavni določbi ZDoh-2 pa je navedeno sklicevanje na 397. člen ZPIZ-1.

Poleg navedenega se z novim šestim odstavkom rezidentu, prejemniku poklicne pokojnine iz obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja, določa priznavanje osebne olajšave v obliki zmanjšanje dohodnine v višini 13,5 % odmerjene poklicne pokojnine iz obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja.

Dopolnitev se uporablja od 1. 1. 2014 dalje.

113. člen ZDoh-2 (7. člen ZDoh-2M) – posebna osebna olajšava

S črtanjem petega odstavka 113. člena ZDoh-2 se odpravlja olajšava, ki se priznava rezidentu - čezmejnemu delovnemu migrantu, ki od delodajalca, ki ni rezident Slovenije, prejme dohodek iz delovnega razmerja za zaposlitev, opravljeno v tujini, in se zaradi opravljanja dela v tujini dnevno ali najmanj enkrat tedensko vrača v Slovenijo.

Ta sprememba se uporablja od 1. 1. 2014 dalje.

116. člen ZDoh-2 (8. člen ZDoh-2M) – olajšave za rezidente držav članic EU oziroma EGP

S spremembo oziroma dopolnitvijo 116. člena ZDoh-2, ki določa olajšave za rezidente držav članic EU in EGP, se med olajšave, do katerih je upravičen rezident države članice EU ali EGP, ki v Sloveniji dosega pretežni del svojega celotnega obdavčljivega aktivnega dohodka, uvrščajo tudi posebne osebne olajšave, ki jih lahko uveljavljajo rezidenti, ki samostojno opravljajo specializiran poklic na področju kulturne dejavnosti ali novinarski poklic ali poklic športnika, po določbi prvega, drugega in četrtega odstavka 113. člena ZDoh-2 ter olajšava za prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje, ki jo lahko na letni ravni uveljavlja rezident za zneske premij prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja, ki jih je

plačal zavezanec zase izvajalcu pokojninskega načrta s sedežem v Sloveniji ali v drugi državi članici EU po pokojninskem načrtu, ki je odobren in vpisan v poseben register v skladu s predpisi, ki urejajo prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje, kot je določeno po 117. členu ZDoh-2.

Dopolnitev se uporablja že za odmero dohodnine za leto 2013.

118. člen ZDoh-2 (9. člen ZDoh-2M) – uskladitev olajšav

S spremembo 118. člena zakona se odpravlja avtomatično usklajevanje davčnih olajšav, določenih v 111. členu, prvem odstavku 112. člena, prvem in drugem odstavku 114. člena ter v prvem odstavku 117. člena tega zakona. Možnost določitve uskladitve in koeficienta, s katerim se uskladijo zneski olajšav, se prepušča zakonu o izvrševanju proračuna. Pri tem se navedeni koeficient mora določiti, če koeficient rasti cen življenjskih potrebščin v Sloveniji za mesec avgust tekočega leta v primerjavi z mesecem avgustom prejšnjega leta, preseže 1,03.

V skladu s prehodno določbo, se sprememba 118. člena ZDoh-2 nanaša na odmero dohodnine za leto 2014 in nadaljnja leta.

122. člen ZDoh-2 (10. člen ZDoh-2M) – stopnje dohodnine

S spremembo 122. člena zakona se odpravlja avtomatično usklajevanje zneskov neto letnih davčnih osnov v lestvici za odmero dohodnine in se možnost določitve uskladitve in koeficienta uskladitve prenaša na zakon o izvrševanju proračuna. Pri tem se navedeni koeficient mora določiti, če koeficient rasti cen življenjskih potrebščin v Sloveniji za mesec avgust tekočega leta v primerjavi z mesecem avgustom prejšnjega leta, preseže 1,03.

Enako kot sprememba 118. člena ZDoh-2, se tudi sprememba 122. člena ZDoh-2 nanaša na odmero dohodnine za leto 2014 in nadaljnja leta.

127. člen ZDoh-2 (11. člen ZDoh-2M) – akontacija dohodnine od dohodka iz zaposlitve

S tem členom se v tretjem odstavku 127. člena, ki ureja akontacije dohodnine od dohodka iz delovnega razmerja, ki ga izplača glavni delodajalec, in upoštevanje posameznih olajšav, zaradi odprave olajšave za čezmejno delovno migrante črta sklicevanja na določbo, ki določa navedeno olajšavo. Poleg tega se določa, da se pri izračunu akontacije dohodnine od poklicne pokojnine upošteva tudi olajšava iz novega šestega odstavka 112. člena tega zakona (zmanjšanje dohodnine za 13,5 % od odmerjene poklicne pokojnine).

Sedmi in osmi odstavek 127. člena ZDoh-2 sta spremenjena zaradi uskladitve z določbami novega ZPIZ-2. V sedmem odstavku je pri določanju akontacije dohodnine od polovice pokojnine namesto sklicevanja na drugi odstavek 178. člena ZPIZ-1 navedeno, da se akontacija dohodnine od polovice oziroma sorazmernega dela pokojnine uživalcu pokojnine, ki začne ponovno delati oziroma opravljati dejavnost, od delne pokojnine, ki je po vsebini podoben dohodek kot polovica oziroma sorazmerni del pokojnine, le da pri delni pokojnini ni prekinitve zavarovanja in od 20 % predčasne ali starostne pokojnine, ki je nova pravica po ZPIZ-2, izračuna po stopnji 25 %, če prejemnik navedenega dohodka hkrati prejema tudi plačo ali nadomestilo plače. Poleg tega je jasneje določeno, da se pri izračunu akontacije dohodnine od nadomestila delovnim invalidom upošteva olajšava po četrtem odstavku 112. člena ZDoh-2 (zmanjšanje dohodnine v višini 13,5 % odmerjenega nadomestila), pri polovici oziroma sorazmernem delu pokojnine, delni pokojnini in 20 % predčasne ali starostne pokojnine pa se upošteva olajšava po tretjem odstavku 112. člena ZDoh-2 (zmanjšanje dohodnine v višini 13,5 % odmerjene pokojnine iz obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja).

V osmem odstavku, ki določa možnost uporabe znižane stopnje akontacije dohodnine od nadomestila delovnim invalidom in od polovice pokojnine, je smiselno enako kot v prejšnjem sedmem odstavku namesto sklicevanja na drugi odstavek 178. člena ZPIZ-1

določeno, da je možnost uporabe znižane stopnje akontacije dohodnine od nadomestila delovnim invalidom, od polovice oziroma sorazmernega dela pokojnine uživalcu pokojnine, ki začne ponovno delati oziroma opravljati dejavnost, od delne pokojnine in od 20 % predčasne ali starostne pokojnine.

Dopolnitve 127. člena se uporabljajo od 1. 1. 2014 dalje.

128. člen ZDoh-2 (12. člen ZDoh-2M) – akontacija dohodnine od dohodka iz dejavnosti

Z dopolnitvijo drugega odstavka 128. člena ZDoh-2, ki ureja akontacije dohodnine od dohodka iz dejavnosti, se med olajšave, ki se lahko upoštevajo že pri izračunu akontacije dohodnine od dohodka iz dejavnosti, uvršča tudi olajšava za premije prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja, kot je določena po 117. členu ZDoh-2, in sicer za premije, ki jih zavezanec zase plačuje v pokojninski načrt kolektivnega zavarovanja, če je obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovan kot samozaposlena oseba. Določba je posledica nove ureditve po ZPIZ-2, po kateri se od 1. 1. 2013 v kolektivno prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje lahko vključijo tudi zavarovanci, ki opravljajo pridobitno in drugo samostojno dejavnost (drugi odstavek 214. člena ZPIZ-2).

Dopolnitev se uporablja že za odmero dohodnine za leto 2013.